

Financování zahraničního obchodu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Ing. Jana Šimáková, Ph.D.

Financování mezinárodního podnikání

Specifika financování zahraničního obchodu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- vyšší rizikovost
- geografická vzdálenost výroby od spotřeby
- časové zpoždění plateb a dodávek zboží
- náročnost na podkladové dokumenty
- působení konkurence
- financování zahraničního obchodu zahrnuje i financování průzkumu trhu, distribučních cest, propagaci, skladování, atd.

Funkce nástrojů financování zahraničního obchodu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Snižují oběma stranám zahraničního obchodu riziko z neuskutečnění obchodní transakce
- Definují kdo je nositelem rizika
- Zjednodušují přesun rizika na třetí stranu
- Zjednodušují samotné financování zahraničního obchodu

Krátkodobé financování zahraničního obchodu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Kontokorentní úvěr
- Eskont směnek
- Dokumentární inkaso
- Dokumentární akreditiv
- Zálohování exportních pohledávek
- Půjčky na peněžním trhu

Kontokorentní úvěr

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Tzv. overdraft poskytován bankami podnikům s otevřeným kontokorentním účtem
- Umožňuje debetní zůstatek do předem sjednaného limitu
- Výhodou je flexibilita a operativnost v užití
- Úroky jsou placeny s reálně čerpané částky
- Vhodné pro překlenutí krátkodobých požadavků

- Eskont směnek je odkup směnek bankou (nebo jinou finanční institucí) před dobou jejich splatnosti.
  - Směnky se eskontují na tzv. diskontním principu, čili za cenu nižší, než je směnečná suma.
  - Klient navíc zůstává jako ručitel v případě, kdyby směnečný dlužník svůj závazek nesplnil.
- V praxi se objevují dva druhy směnek:
  - Vlastní směnka představuje písemný slib výstavce, že v přesně stanovený den splatnosti zaplatí určitou částku určité osobě označené ve směnce. Vyskytují se na ní tedy dva účastníci – výstavce a oprávněná osoba.
  - Cizí směnka představuje platební příkaz výstavce směnky (věřitele) směnečníkovi (dlužníkovi) zaplatit v určitý přesně stanovený den dohodnutou sumu na dohodnutém místě osobě označené ve směnce (oprávněné osobě).

- Dokumentární inkaso představuje příkaz klienta (příkazce, prodávajícího) bance, aby pro něj vyinkasovala u kupujícího určité plnění proti předání stanovených dokumentů.
- Jedná se o platebně zajišťovací instrument.
- Je to nástroj s nižším rizikem, jako nástroje založené pouze na hladké platbě, přesto však exportérovi neposkytne jistotu zaplacení kupní ceny, protože inkasující banka nepřebírá žádný závazek.
  - Dokumentární inkaso je z hlediska míry rizika relativně výhodnější pro importéra, kterému umožňuje platit až při převzetí dokumentů, tzn. většinou po doručení zboží.
  - Jedná se o středně rizikový nástroj financování zahraničního obchodu vhodný pro méně riziková teritoria a obchodní transakce mezi důvěrně známými obchodními partnery.
  - Jeho použití je relativně málo nákladné a také jednoduché.

Omezení dokumentárního inkasa

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- inkasní pohledávka je pohledávkou klienta (příkazce), banka odpovídá pouze za správné provedení inkasních úkonů,
- banka nemá povinnost kontrolovat dokumenty – kontrolována je pouze kompletnost sady inkasních dokumentů,
- banka nepřejímá žádnou záruku za zaplacení,
- banka vysílající ani banka inkasní nemá možnost plnění vynutit, nelze vyloučit riziko nepřevzetí zboží ani jeho nezaplacení,
- dodatečné storno platby ze strany kupujícího je vyloučeno, v případě vadné zásilky zůstává kupujícímu právo uplatnit vůči prodávajícímu reklamaci.

- Dokumentární akreditiv představuje písemný závazek banky vystavený na základě žádosti jejího klienta (příkazce, kupujícího), že poskytne třetí osobě nebo na její řád určité plnění stanovené akreditivem do výše akreditivní částky proti dokumentům předloženým v rámci platnosti akreditivu a odpovídajícím všem jeho podmínkám, jestliže beneficiant předloží včas požadované dokumenty a splní veškeré akreditivní podmínky.
- Jedná se o platebně zajišťovací instrument.
- Pokud exportér splní všechny podmínky dodání zboží, (ve srovnání s dokumentárním inkasem) závazek zaplatit nese banka.
  - Exportér má jisté zaplacení dohodnuté ceny, proto se tento nástroj využívá v případech, kdy je zvýšené riziko platební neschopnosti nebo nevěle kupujícího.
  - Pro importéra je výhodný z hlediska toho, že má jistotu, že platba proběhne až po předání vlastnických práv ke zboží a dokumentů stanovených akreditivem.
  - Nevýhodou je vyšší nákladovost a administrativní náročnost.

- princip neodvolatelnosti
  - banky jsou vázány poskytnout plnění, pokud jim budou předloženy řádné dokumenty, které odpovídají akreditivním podmínkám
- princip nezávislosti na ostatních smluvních vztazích
  - dokumentární akreditiv je nezávislý na kupní smlouvě, popřípadě na dalších smlouvách, se kterými věcně souvisí
- vyloučení odpovědnosti bank
  - banky nepřebírají odpovědnost za formu, přesnost, pravost nebo právní účinnost jakéhokoliv dokumentu

Zálohování exportních pohledávek

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Zálohování pohledávek představuje situaci, kdy banka poskytuje zálohy na dosud nesplacené obchodní pohledávky.
- Nevýhodou tohoto nástroje je jen částečné financování celkové výše pohledávky a vyšší úrok, který si banka účtuje jako prémii za riziko.
- Exportér je nadále nositelem rizika ze zahraničního obchodu.

- Krátkodobé půjčky poskytované nebankovními finančními institucemi se splatností do 1 roku.
- Výhodou tohoto nástroje je obvykle nižší pevná úroková sazba ve srovnání s bankovními úvěry.
- Tento druh financování je však častokrát dostupný jen pro větší podniky.
  - Malé podniky na ně dosahují přes zprostředkovatele (banku)

Metody střednědobého a dlouhodobého financování

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Národní systémy financování exportních úvěrů
  - Viz přednáška „Financování zahraničního obchodu se státní podporou“
- Střednědobé a dlouhodobé půjčky na finančních trzích
- Projektové financování

Střednědobé a dlouhodobé půjčky na finančních trzích

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Možnosti tohoto druhu financování se zvyšují s modernizací a vývojem finančních trhů.
- Dostupné zejména pro velké podniky, ve velkých částkách a na delší období.
  - Vhodné zejména pro financování exportu velkých investičních celků, stavebních prací, služeb ale i přímých zahraničních investic.
- Úroková sazba bývá zpravidla pohyblivá
  - Závislá na určené referenční sazbě (např. LIBOR, PRIBOR, EURIBOR)
  - Marže k referenční sazbě je závislá na bonitě klienta, rizikovosti předmětu financování, délce splatnosti, atd.
- Exportér by měl přizpůsobit měnu úvěru budoucí struktuře cash flow plynoucího z předmětu financování.

- Financování získáváno přes projektové žádosti.
- Pro projektové financování je typický značný podíl cizích zdrojů.
- Na financování se většinou podílejí banky nebo finanční instituce.
- Financování probíhá většinou bezregresně
  - Neuplatňuje se postih, nebo se uplatňuje jen z části oproti předloženým zárukám
- Projekt se obecně posuzuje
  - z hlediska předpokládaných cash flow a jejich stability ve vztahu k schopnosti splácet
  - na základě studie proveditelnosti

- Dodavatelské úvěry
- Odběratelské úvěry
- Zprostředkovatelské úvěry
- Bankovní úvěry
- Vládní úvěry
  - Viz přednáška „Financování zahraničního obchodu se státní podporou“
- Úvěry mezinárodních organizací
  - Viz přednáška „Financování zahraničního obchodu se státní podporou“

- V rámci transakcí zahraničního obchodu poskytuje úvěr buď dodavatel (vývozce, exportér), kupující (dovozce, importér), jedna nebo více finančních institucí nebo jakákoli jejich kombinace.
- V praxi převažuje tíha financování na exportérovi => dodavatelský úvěr
  - Vývozce se plně spoléhá na finanční bonitu, integritu a reputaci kupujícího.
  - Tato metoda se používá, když prodávající a kupující mají vzájemnou důvěru a mnoho obchodních zkušeností.

- Pokud dodavatel nechce poskytovat veškeré finanční prostředky, v takovém případě kupující financuje požadovanou část interně z vlastních zdrojů, nebo externě především přes bankovní zdroje.
- Odběratelem je poskytována tzv. akontace, která slouží exportérovi zároveň jako záruka uskutečnění obchodu.
- Odběratelské úvěry jsou většinou spojeny se slevou na importované zboží a využívají se hlavně v případech zahraničního obchodu se zeměmi s vysokým ekonomickým a politickým rizikem.

- V případě zásilky, v rámci dohody o přepravě zboží dodává vývozce zboží dovozci, avšak ten nemusí platit za zboží, dokud nebylo dál prodáno třetímu subjektu.
  - Jedná se o jistou podkategorii dodavatelských úvěrů.
- Pokud dovozce nezaplatí, má vývozce omezené možnosti, protože zboží již bylo prodáno.
- V důsledku vysokého rizika jsou zásilky využívány jen zřídka.
  - V praxi je najdeme zejména u dceřiných společností obchodujících s mateřskou společností.

Zprostředkovatelské úvěry

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Poskytován zejména krátkodobě některými typy zprostředkovatelů (např. brokery)
- Zprostředkovatelé zpravidla vycházejí ze znalosti trhu a znalosti finančních potřeb exportéru a importérů.

- Financování poskytováno bankami
- Bankovní úvěry bývají krátkodobé i dlouhodobé
- Bankovní úvěr odděluje úvěrový vztah od samotné transakce zahraničního obchodu

- Specifické druhy bankovních úvěrů
  - Exportní odběratelský úvěr
  - Mezibankovní úvěrová ujednání
  - Syndikované úvěry

Alternativní metody financování zahraničního obchodu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Faktoring
- Forfaiting
- Leasing

- Faktoring je metoda financování, která je založena na prodeji krátkodobých (se splatností do 180 dní) dosud nesplatných hromadných pohledávek vyplývajících z prodeje zboží nebo služeb.
  - Odkup pohledávek provádí specializovaná faktoringová společnost (faktor), zpravidla bez regresu (tzn. bez možnosti zpětného postihu dodavatele v případě, že odběratel nezaplatí).
  - Faktoringová společnost si v době splatnosti vyinkasuje odkoupené pohledávky.
- V mezinárodních ekonomických transakcích faktoringové společnosti za účelem zvýšení vymahatelnost pohledávek častokrát spolupracují, mezinárodní faktoring se proto často uplatňuje v systému dvou faktorů.
  - Průběh je obdobný klasickému faktoringu, avšak v tomto případě jsou do odkupu pohledávek zapojeny až dvě faktoringové společnosti, tedy export faktor (faktoringová společnost v zemi exportéra) a import faktor (faktoringová společnost v zemi importéra).

- Z hlediska zpětného postihu členíme faktoring na
  - Regresní
    - úvěrové riziko nadále nese exportér a pokud importér pohledávku neuhradí, faktoringová společnost má právo pohledávku postoupit zpět exportérovi.
  - Bezregresní
    - úvěrové riziko přebírá faktoringová společnost.
- I když je financování přes bezregresní faktoring nákladnější, z hlediska rizikovosti zahraničního obchodu je vhodnější.

Fungování faktoringu v zahraničním obchodě

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Hlavní výhodou faktoringu v rámci zahraničního obchodu je převod platebního rizika na faktora.
- Úvěrové riziko importéra obvykle přebírá import faktor, který jednak lépe zná prostředí, legislativu a hlavně může lépe ověřit bonitu jednotlivých importéru.
- Pro exportéra je výhodné zejména urychlení inkasa pohledávek, což na druhé straně představuje náklad na služby faktoringové společnosti.
- Diskont z odkupované pohledávky se většinou odvozuje od úrokové sazby měny, ve které probíhá inkasování, bonitě exportéra a importéra, případně na rizikovosti obchodní transakce.

- Forfaiting je metoda financování založená na prodeji jednotlivých pohledávek s delší dobou splatnosti (minimálně 90-180 dní, někdy i 5-7 let) a vyšší hodnotou pohledávky (minimálně 200 000 USD).
  - Odkud pohledávek provádí specializovaná forfaitingová společnost bez regresu (bez možnosti zpětného postihu dodavatele v případě, že odběratel nezaplatí).
  - Pohledávka musí být zajištěná, například směnkou avalovanou bankou nebo jinou bankovní zárukou, a musí být denominovaná ve volně směnitelných měnách

- Forfaitingový kontrakt se uskutečňuje ještě před samotnou operací zahraničního obchodu.
- Po realizaci této operace subjekt zahraničního obchodu okamžitě získá peněžní plnění až do výše 100 % pohledávky.
- Náklady forfaitingu jsou tvořeny diskontem, závazkovou, zpracovatelskou a opční provizí.
  - Jejich výše představuje největší nevýhodu forfaitingu.
- Forfaiting odstraňuje úrokové a měnové riziko, která přejdou na forfaitéra.

- Metoda střednědobého a dlouhodobého financování zejména investičního majetku.
- Jedná se o období nájemného vztahu.
- Mezinárodní charakter získává tehdy, jestliže se na něm podílejí subjekty alespoň ze dvou zemí.

- Výhody leasingu:
  - Nedochozí k jednorázovému výdaji hotovosti.
  - Nedochozí ke ztrátám ze zastarávání majetku.
  - Leasingové splátky lze zahrnout do nákladů.

- Nevýhody leasingu:
  - Je dražší, leasingové splátky musí krýt i provoz leasingové společnosti.
  - Majetek je ve vlastnictví leasingové společnosti, skutečný uživatel má omezená vlastnická práva.

- **Operativní (provozní), krátkodobý:**
  - Životnost majetku je delší než období užívání.
  - Kromě financování se pronajímatel stará i o servis a údržbu majetku a bere na sebe náklady s tímto spojené.
  - Po uplynutí sjednané doby se majetek vrací do rukou pronajímatele.

- **Finanční (kapitálový), dlouhodobý:**
  - Trvá delší dobu (více než 3 roky).
  - Náklady na servis a údržbu na sebe přejímá nájemce.
  - Po skončení nájemní lhůty (po splacení celého majetku) přechází majetek do vlastnictví nájemce.

- **Prodej a zpětný pronájem:**
  - Podnik vlastní majetek, ho prodá leasingové společnosti a ta ho zpětně pronajme; jde vlastně o určitou dobu hypotéky, kdy firma hledá zdroje hotovosti.

Kritéria pro výběr financování zahraničního obchodu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Požadovaný objem finančních prostředků
- Náklady na daný zdroj financování
- Rizika, které nese podnik při daném zdroji financování
- Rychlost získání a flexibilita financování
- Vliv financování na likviditu a goodwill podniku
- Náročnost na vlastní zdroje financování
- Dopad na daně placené podnikem

Srovnání vybraných platebních metod za dodávku zboží

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARLOVĚ

Metoda placení	Čas platby	Dodávka zboží	Riziko exportéra	Riziko importéra
Dodavatelský úvěr	Závisí od dohody	Před zaplacením	Vysoké, závisí na importérovi, zda zaplatí	Žádné
Odběratelský úvěr	Před odesláním zboží	Po zaplacení	Žádné	Závisí výhradně na exportérovi, zda a jak dodá zboží
Zásilka	V čase dalšího prodeje zboží importérem	Před zaplacením	Vyšší, povoluje další prodej zboží před zaplacením exportérovi	Žádné
Směnka	V čase splatnosti směnky	Může být před i po realizaci platby	Riziko nezaplacení směnky	Stejně jako předcházející, importér však může očekávat dodávku i před zaplacením
Dokumentární inkaso	Při odeslání zboží	Po zaplacení	Nižší	Velmi nízké
Dokumentární akreditiv	Při odeslání zboží	Po zaplacení	Velmi nízké nebo žádné, závislé na podmínkách úvěru	Žádné riziko odeslání zboží, ale riziko přepravy zboží závislé na exportérovi

---

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Děkuji za pozornost
